

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi tieliikennelain 66 ja 67 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että edellytyksenä autokoulun perustamiselle olisi hakijan soveltuvuus alalle. Samalla ehdotetaan autokoulujen perustaminen vapautettavaksi tarveharkinnasta. Maassa toimivien autokoulujen määrällisten rajoitusten poistumisen johdosta uusien koulujen perustaminen ei olisi enää sidottu arvioituu opetustarpeeseen. Autokoulutoiminta eh-

dotetaan edelleen pysytettäväksi luvanvaraisena. Alalle pääsyn edellytyksenä olisivat alan koulutuksella ja työkokemuksella saavutettu ammattitaito, henkilökohtainen sopivuus sekä vakavaraisuus. Alan yrittäjältä edellytettäisiin myös yrittäjäkoulutusta.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

Tieliikennelain (267/81) mukaan autokoulu-toiminnan harjoittaminen on luvanvaraista. Autokoululuvan myöntämisen edellytyksenä on, että hakijalla katsotaan olevan edellytykset autokoulun pitämiseen ja että koulun perustaminen harkitaan liikenneministeriön antamien yleisten ohjeiden mukaan tarpeelliseksi ja tarkoituksenmukaiseksi (66 §).

Nykyisellään luvansaajaan kohdistuvat vaatimukset ovat verrattain yleisellä tasolla. Alan koulutusta koskeva vaatimus kohdistuu lähinnä opetustoiminnasta vastaavaan henkilöön.

Liikenneministeriön antamien ohjeiden mukaan lupa autokoulun pitämiseen saadaan myöntää, jos autokoulualueen muodostavassa poliisipiirissä myönnettyjen uusien B- ja C-luokan ajokorttien määrän perusteella määräytyvää autokoulutarpeen enimmäismäärää ei ylitetä.

Autokoulujen oppilaskunta muodostuu lähinnä siitä ikäluokasta, joka vuosittain saavuttaa ajokortti-ikä. Opetusta annetaan henkilö- ja kuorma-auton ajokortin saamiseksi. Moot-

toripyöräkorttia varten annettavaan opetukseen tulijoiden osuus on vähäinen.

Tarveharkinnan käyttöönotto johtui tarpeesta ohjata autokoulujen sijoittumista tarkoituksenmukaisesti opetuskeskysynnän mukaan autokoulujen lukumäärää kuitenkin lisäämättä. Nytemmin ikäluokkien pienennyttyä ja sen myötä opetuskeskysynnän vähennyttyä samanlaisia tarvetta vaikuttaa autokoulujen sijoittumiseen ei enää ole. Laskennallisen opetustarpeen vähentyminen onkin johtanut siihen, että uusien yrittäjien pääsy alalle on huomattavasti vaikeutunut. Tarveharkinnan seurauksena autokoulualasta on muodostunut suljettu.

Koska enää ei ole olemassa sellaisia syitä, joiden vuoksi tarveharkinnan käyttöönotto aikanaan katsottiin aiheelliseksi, ehdotetaan siitä luovuttavaksi. Alalle pääsyn helpottumisesta seuraava ammatillisen kilpailun lisääntyminen antaisi paremmat mahdollisuudet toiminnan kehittämiseen. Opetuksen vähimmäistason takaamiseksi ehdotetaan toiminta edelleenkin pysytettäväksi tarkkaan säädeltynä ja määrämutoisena.

Autokoulutoiminta ehdotetaan edelleen pysytettäväksi luvanvaraisena erityisesti siihen si-

sältyvän valvontamahdollisuuden vuoksi. Lupajärjestelmän kautta pystytään myös asettamaan alalle tulijaa koskevat vähimmäisedellytykset.

Alalle pääsyn ehdotetaan perustuvan soveltuvuusharkintaan. Edellytyksenä luvan myöntämiseksi olisivat alan koulutuksen ja työkokemuksen kautta saavutettu ammattitaito, henkilökohtainen sopivuus ja vakavaraisuus. Mikäli luvan hakija on oikeudellinen henkilö, ammattitaitoa ja henkilökohtaista sopivuutta koskevat vaatimukset kohdistuisivat opetustoiminnasta vastaavaan johtajaan.

Alan peruskoulutuksena olisi edelleenkin liikenneopettajakoulutus. Tätä koulutusta olisi täydennettävä liikkeenjohdollisella ja syventävällä alan pedagogisella koulutuksella, joka antaisi autokoulun johtajalle liikkeenjohdolliset valmiudet taloudellisesti kannattavaan autokoulutoimintaan sekä perusvalmiudet henkilöstön johtamiseen ja opetustoiminnan kehittämiseen. Koulutus muodostuisi taloutta, johtamista sekä autokoulunjohtajan tehtäviä ja opetuksen kehittämistä käsittelevistä jaksoista. Tarkemmat määräykset vaadittavasta lisäkoulutuksesta annettaisiin liikenneministeriön päätöksellä. Alalle hakeutavalta edellytettäisiin työskentelyä liikenneopettajana. Vaadittavasta työkokemuksesta säädettäisiin tarkemmin asetuksella.

Henkilökohtainen sopivuus edellyttäisi ainakin luotettavuutta, hyvää mainetta ja tietynasteista rikkeettömyyttä. Hakijalla ei saisi olla ainakaan vakavia tai toistuvia rikkomuksia tilillään. Jo peruskoulutus huolehtii osaksi sopimattomien karsiutumisesta alalta. Toiminnan harjoittajalla tulisi olla myös taloudelliset edellytykset toiminnan harjoittamiseen. Tarkemmat säännökset annettaisiin asetuksella.

Toimivalta autokoululuvan peruuttamista koskevassa asiassa kuuluisi lupaviranomaiselle kuten nykyisinkin. Tällä olisi ehdotuksen mukaan myös mahdollisuus varoituksen käyttöön, mikäli rikkomukset olisivat olleet vähäisiä.

Edelleen saisi ilman autokoululupaa antaa kuljettajaopetusta opetushallituksen valvonnassa tapahtuvan kuljettajan ammattiopetuksen yhteydessä ja liikenneopettajia kouluttavassa laitoksessa.

2. Asian valmistelu ja autokoulutoiminta muualla

Ehdotus perustuu työryhmämietintöön (lii-

kenneministeriön julkaisuja 23/90), jonka ehdotukset saivat yleisesti kannatusta. Työskentelyyn osallistunut Suomen Autokoululiitto ry vastusti tarveharkinnan poistamista.

Pohjoismaissa ja muualla Euroopassa autokoulutoiminta on yleisesti luvanvaraista. Tarveharkintaa noudatetaan ainoastaan Suomessa. Norjassa tarveharkinnasta luovuttiin 1960-luvulla, kun sen katsottiin ehkäisevän opetustoiminnan kehittämistä. Sekä Norjassa että Ruotsissa edellytetään autokoulun johtajalta erityistä koulutusta.

Suomessa yrittäjäkoulutusta koskeva vaatimus liitettiin tavaraliikenteen lupaedellytyksiin lupajärjestelmän uudistamisen yhteydessä vuonna 1991. Myös henkilöliikenteen puolella valmistellaan vastaavan koulutusvaatimuksen käyttöönottoa vuoden 1993 kuluessa.

Euroopan yhteisöjen (EY) lainsäädännössä ei ole olemassa asiaa koskevia määräyksiä.

3. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Lupajärjestelmän muutos edistää alan kehitystä autokoulupalveluja tarvitsevan eduksi. Lisääntyvä ammatillinen kilpailu alaa koskevan lainsäädännön asettamin rajoituksin antaa mahdollisuudet opetuksen laadun ja palvelun parantamiseen ja palvelujen monipuolistumiseen. Kilpailun lisääntyminen hillinnee osaltaan arvonalisäverosta aiheutuvaa autokoulumaksujen nousua.

Yrittäjäkoulutuksen vaatimisesta aiheutuisi lisäkustannuksia. Kustannuksista vastaisivat koulutettavat itse. Kurssi on ehdotettu toteutettavaksi liikenneministeriön asiaa selvittäneen työryhmän ehdotuksen (liikenneministeriön julkaisusarja 35/92) mukaisesti kuuden viikon lähiopetusjaksona ja etäopetuksena enintään vuoden kuluessa. Opetussuunnitelman puuttessa koulutuskustannukset eivät ole vielä arvioitavissa. Tavaraliikenteessä vaadittavasta yrittäjäkurssista koulutettava maksaa tällä hetkellä noin 8 500 mk.

4. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat säännökset autokoululuvan myöntämisen edellytyksistä, luvan hakemisesta ja uudistamisesta sekä toiminnan järjestämis-

tä ja valvonnasta annettaisiin asetuksella. Liikenneministeriö voisi erikseen antaa määräyksiä ammattitaidon osoittamisesta.

5. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994.

Tarveharkinnasta luopuminen tulee lisää-

mään autokoulujen määrää. Autokoulujen määrän suhteettoman suuren ja äkillisen lisääntymisen ehkäisemiseksi ehdotetaan, että liikenneministeriö voisi vuosina 1994 ja 1995 antaa määräyksiä uusien autokoululupien enimmäismääristä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

L a k i

tieliikennelain 66 ja 67 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 3 päivänä huhtikuuta 1981 annetun tieliikennelain (267/81) 66 ja 67 § seuraavasti:

66 §

Autokoululupa

Kuljettajaopetus annetaan autokoulussa, jollei jäljempänä toisin säädetä.

Lääninhallitus myöntää luvan autokoulun pitämiseen. Autokoululupa myönnetään, jos hakija katsotaan ammattitaidoltaan, luotettavuudeltaan, vakavaraisuudeltaan ja muilta ominaisuuksiltaan sopivaksi pitämään autokoulua. Jos hakijana on oikeushenkilö, autokoulun opetustoiminnasta vastaavan johtajan on oltava ammattitaidoltaan, luotettavuudeltaan ja muilta ominaisuuksiltaan sopiva pitämään autokoulua.

Autokoululupa myönnetään määräajaksi ja se voidaan antaa ehdoin ja rajoituksin.

Ilman autokoululupaa saa antaa kuljettajaopetusta opetushallituksen valvonnassa tapahtuvan kuljettajan ammattiopetuksen yhteydessä sekä liikenneopettajia kouluttavassa laitoksessa.

Tarkemmat säännökset autokoululuvan myöntämisen edellytyksistä, luvan hakemisesta ja uudistamisesta sekä toiminnan järjestämisestä ja valvonnasta annetaan asetuksella. Liiken-

nemisteriö voi antaa erikseen määräyksiä ammattitaidon osoittamisesta.

67 §

Autokoululuvan peruuttaminen

Autokoululupa voidaan peruuttaa kokonaan tai määräajaksi:

1) jos luvanhaltija ei enää täytä autokoululuvan saamisen edellytyksiä;

2) jos autokoulun pitämistä koskevia säännöksiä, määräyksiä tai lupaehtoja ei noudateta; tai

3) jos opetusta ei hoideta asianmukaisesti.

Jos autokoulun pitämisessä ilmenneet rikkomukset ovat vähäisiä, luvanhaltijalle voidaan peruuttamisen sijaan antaa varoitus.

Autokoululuvan peruuttamisesta ja varoituksen antamisesta päättää luvan myöntänyt viranomainen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Liikenneministeriö voi 66 §:stä poiketen antaa vuosina 1994 ja 1995 määräyksiä uusien autokoululupien enimmäismääristä.

Helsingissä 14 päivänä toukokuuta 1993

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Liikenneministeri *Ole Norrback*

Laki

tieliikennelain 66 ja 67 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 3 päivänä huhtikuuta 1981 annetun tieliikennelain (267/81) 66 ja 67 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

66 §

Autokoululupa

Kuljettajaopetus annetaan autokoulussa,
jollei jäljempänä toisin säädetä.

Autokoulun pitämiseen on hankittava lääninhallitukselta autokoululupa. Lääninhallitus voi myöntää luvan, jos hakijalla katsotaan olevan edellytykset autokoulun pitämiseen ja koulun perustaminen harkitaan liikenneministeriön antamien yleisten ohjeiden mukaan tarpeelliseksi ja tarkoituksenmukaiseksi.

Lääninhallitus myöntää luvan autokoulun pitämiseen. Autokoululupa myönnetään, jos hakija katsotaan ammattitaidoltaan, luotettavuudeltaan, vakavaraisuudeltaan ja muilta ominaisuuksiltaan sopivaksi pitämään autokoulua. Jos hakijana on oikeushenkilö, autokoulun opetustoitinnasta vastaavan johtajan on oltava ammattitaidoltaan, luotettavuudeltaan ja muilta ominaisuuksiltaan sopiva pitämään autokoulua.

Autokoululupa myönnetään määräajaksi ja se voidaan antaa ehdoin ja rajoituksin.

Ilman autokoululupaa saa antaa kuljettajaopetusta ammattikasvatushallituksen valvonnassa tapahtuvan kuljettajan ammattiopetuksen yhteydessä sekä liikenneopettajia kouluttavassa laitoksessa.

Ilman autokoululupaa saa antaa kuljettajaopetusta *opetushallituksen* valvonnassa tapahtuvan kuljettajan ammattiopetuksen yhteydessä sekä liikenneopettajia kouluttavassa laitoksessa.

Tarkemmat säännökset autokoululuvan myöntämisen edellytyksistä, luvan hakemisesta ja uudistamisesta sekä toiminnan järjestämisestä ja valvonnasta annetaan asetuksella. Liikenneministeriö voi antaa erikseen määräyksiä ammattitaidon osoittamisesta.

67 §

Autokoululuvan peruuttaminen

Lääninhallitus voi peruuttaa autokoululuvan kokonaan tai määräajaksi:

- 1) jos luvan haltijalla ei ole enää edellytyksiä autokoulun pitämiseen;
- 2) jos autokoulusta annettuja säännöksiä, määräyksiä tai lupaehtoja ei noudateta; tai
- 3) jos opetusta ei hoideta asianmukaisesti.

67 §

Autokoululuvan peruuttaminen

Autokoululupa voidaan peruuttaa kokonaan tai määräajaksi:

- 1) jos luvanhaltija ei enää täytä autokoululuvan saamisen edellytyksiä;
- 2) jos autokoulun pitämistä koskevia säännöksiä, määräyksiä tai lupaehtoja ei noudateta; tai
- 3) jos opetusta ei hoideta asianmukaisesti.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Jos autokoulun pitämisessä ilmenneet rikkomukset ovat vähäisiä, luvanhaltijalle voidaan peruuttamisen sijaan antaa varoitus.

*Autokoululuvan peruuttamisesta ja varoituk-
sen antamisesta päättää luvan myöntänyt viran-
omainen.*

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .*

*Liikenneministeriö voi 66 §:stä poiketen antaa
vuosina 1994 ja 1995 määräyksiä uusien auto-
koululupien enimmäismääristä.*
